1945 оной январиин
13
СУББОТО
№ 8 (4644)
Сэн 20 мүнгэн

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБКОМОЙ
ба УЛАН-УДЫН ГК-гэй
болон БМАССР-эй
ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ
ОРГАН

ТРАКТОР МАШИНАНУУДАА ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР ЗАҺАБАРИЛАЯ!

Үндэр ургаса хуряаха ябадал трактор болон хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдһээ нилээд ехээр дулдыдадаг. Тиимэдэ МТС-үүд ба колхоз/уд трактор машинануудаа хаяа үрһэндэл адляар бэлдэхэ ётой. Тихэдээ түбхын түрүүн- хабарай тарилгада ябаха трактор болон хүдөө-ажалай прицепной машина зэмсэгүүдэй заhабарилга саг болзор соонь эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хала. Нёдондонэй хүдөө ажалай хүдэлмэриие хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаһан МТС болон тракторна бригаданууд бү хил жэл соо бүтээсэтэй һайнаар ажаллаа.

Тиигэһэн МТС-үүд мүнөөшье заhабарилгаа эршэмтэйгээр хүлжа байна. IV квартал соо трактор болон хүдөө-ажалай машинануудай заhабарилга республикын МТС-үүдээр юрэнхыдөө 111,2 процент дүүргэгдээ. Зарим МТС-үүд IV квартал соо түсэбөө 200 гаран процент дүүргэһэн байна. Ехэ-Кударын МТС-эй коллектив IV квартал заhабарилха түсэбөө 212,5 процент дүүргээ. Заhабарилгын дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй ноябрин дүнгөөр түс МТС-эй коллективтэ ВЦСПС болон ССР Союзай Газартаряалангай Наркомат дамжуулгын Улаан туг үгтэн байна. Тэрэшэлэн Хэжэнгын, Баргажанай, Кырэнэкэ, Тунхэнэй болон бусад машинно-тракторна станциин коллективүүд IV кварталайнгаа түсэбүүдые нилээдгүй үтүүлэн дүүргэ. Мүн эдэ МТС-үүд трактор болон хүдөө-ажалай машинанууд заhабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ ябанад. Гэбэл, Хэжэнгын, Ехэ-Кударын, Закаменай, Кыренэй, Баргажанай МТС-үүд тракторнуудые заhабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые 51,2-һоо абаад 78,2 процент хүртэр дүүргэһэн байна.

Тиихэдэнь заhабарилагшадай дундахи жаяг зарпам шангаар сахижа тэдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй МТС-үүд трактор машинануудые эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ хэрэгһээ түбэг тохёолдожо байха юм. Окино-Ключевскэ, Жиримскэ, Курбын, Мухаршибирэй, Тарбагатайн МТС-үүд энээндэ бодото баримта боломоор байна. Эдэ МТС-үүд трактор машинануудые заhабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые аяар мүнөө болотор хахалхаха яагаашьедүй байһаар. Гадна, дурсагдагша МТС-үүд запасной частьнуудые өөрөйнгөө хэрэгсэлһээ олохо олон аргатай байһан аад, ондоо газарһаа хүлеэжэ таарахагүй ябадал гаргана. Хэтэрхэдээ Жиримскэ МТС-эй ахалагша механик нүхэр Харитончик гэгшэ заhабарилгада хэрэглэгдэхэ байһан частьнуудые хэрэггүйдэ түлэжэ хаяжархиһан байба.

Заhабарилга дээрэ эрхим шанар сахиха гээшэ зайлашагүй харюусалгатай хэрэг мүн. Гэбэшье, энээниие мартажархиһан баримтанууд хаа-хаанагүй үзэгдэжэ байна. Үшөөтэйн, Куйтунска МТС-үүдэй шанар тухай огто анхараагүй дээрэһээ бэлэн болгообди гэһэн тракторнуудынь барандаа гологдожо, дахин заhабарилагдаха болоо. Тиигээд байхада эдэ МТС-үүдээр мүнөө болтор бэлэн болоһон нэгэшье трактор үгы зандаа. Трактор машинануудай заhабарилгада иимэ хайша хэрэгээр хандажа, пюдэ далдалһан хүнүүд гэмээ шангаар харюусаха байһанаа мэдэхэ ёһотой.

Заhабарилагдаһан трактор болон хүдөө-ажалай прицепной машина зэмсэгүүдэй заhабарилгада жааханшье дутуугай байбал бэлэн болоһондо тооложо огто болохогүй. Хэрбээ заhабарилагдаһан тракторнуудые хүсэд шалгангүй дутуугаар тушаажа абаһан механик-контролер, гүрэнэй комисси байгаа хадаа гологдоһо гаргаһан заhабарилагшатай тон адляар харюусаха ёһотой.

Республикын МТС-үүд Бурят-Монголые сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойн урда тээхи социалистическэ мүрысөөнтэ эршэмтэйгээр оролсожо, заhабарилгаа болзорһоо урид, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ уялгануудые абаад, үйлэдбэриин бүтээсэ болон шанар нилээдгүй дээшэлүүлжэ байна. Саянтын, Иволгын, Хориин, Баргажанай болон бусад МТС-үүдэй коллективүүд энэ ойн үдэр хүртэр трактор машинануудаа заhабарилжа дүүргэхэһээ гадна, МТС-үүдэйнгээ центр буусануудые культурна болбосон түхэлтэй болгохо уялгануудые абаа.

Заhабарилгын хүдэлмэри болон шанар шангадхаха хэрэгтэ аймагуудтахи гүрэнэй комиссинууд угаа ехэ үүргэтэй. Тэдэнэр МТС-үүдэй үдэр бүриин хүдэлмэридэ бодото хүтэлбэри болон туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй.

Заhабарилагшадай дунда агитационно хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, 25 жэлэй ой хүртэр заhабарилгын бүхы хүдэлмэриие дүүргэжэ хабарай тарилгые хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хэрэгтэ МТС-эй дирекци, партийна организаци, аймагуудтахи гүрэнэй комиссинууд хамаг хүсэеэ элсүүлхэ уялгатай.

Советскэ Информбюроһоо

Январиин 11-эй оперативна мэдээнһээ

Январиин 11-эй туршада БУДАПЕШТЫН оршондо (манай сэрэгүүд тус городто хүреэлэгдэһэн дайсанай бүлэглэлгые үгы хэхэ байлдаагаа үргэлжэлүүлжэ, **АНДАЛФЕЛД** гэдэг городской район, **РАКОШИ** гэдэг түмэрзамай станци, «Пальффи» ба «Андраши» гэдэг казармануудые, түмэрзамай станци, «Ганц Данубе» гэдэг машина бүтээлгын заводые эзэлэн абаха зуураа 150 квартал эзэлбэ. Январиин 10-да **БУДАПЕШТ** городто 1.000 гаран немецкэ ба венгерскэ солдат болон офицер плендэ абтаһан байна.

БУДАПЕШТҺЭЭ баруун-хойгуур ба баруугаар манай сэрэгүүд дайсанай томо хүсэтэ ябган сэрэгүүд болон танкнуудай атакые сухарюулан сохижо, тэдэниие ехэ гээлтэдэ оруулаа.

Фронтын ондоо участогуудаар тагнуулшадай бэдэрэлгэ ба хэдэн газарта бага зэргын удхашанартай байлдаанууд болоо.

Январиин 10-да манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 42 немецкэ танк гэмтээһэн ба үгы хэһэн байна.

Будапештдэхи байдал тушаа

Будапешт городто немецкэ командованиин энэ оной январиин 9-эй буляан абтаһан шифртелеграммын текст

«Гурбан сүүдхын туршада таниие дуулнагүйб. Сүхэржэ байнаб, юуб гэхэдэ хододоо үхэлэй аюулда байнаб. Хэлхэ холбоогоо дэмжэн байхын тулада бүхы юумэнүүдые хэнэб. Байдал аймшагтай болоо.

ОФЕН ШТОЛИЛИ ПЕШТДЭ ородууд шэнэ районуудые эзэлбэ. Хангалтын юумэнүүлтэй самолёдуудай бууһан **РЕМХПЛАЦ** (талмайн нэрэ) эзэлэгдэбэ

Венгерскэ командовани болбол мүнөөдэрһөө оройтуулангүйгөөр ямар нэгэ хэмжээ абаха хэрэггэй, юуб гэхэдэ слашадаа тэсэн тулахын аргагүй болоо гэһэн ультиматум **САЛАШИДА** эльгээһэн байна».

Петрозаводскдо Ленин ба Кировэй памятнигууд шэнээр бодхоогдоо

Гитлеровскэ эзэмдэгшэд Петрозаводскые эзэлээд, Сергей Мироновна Кировэй бронзово памятнигые бандаа дээрэһээнь абаһан ба Финляндида абаашаһан байгаа. Мүнөө тус памятник Петрозаводскдо бусаагдаад, Кировэй талмай дээрэ захяад табигдаба.

Тэрэшэлэн гитлеровецүүдэй задалһан Ленинэй ехэ гранитна памятник городой центральна талмай дээрэ тодхогдохонь. (ТАСС).

Ленинэй музейн филиалай экспонадууд Ленинградта бусаагдаба

Урдань тылдэ нүүлгэгдэһэн Ленинэй музейн филиалай экспонадууд Ленинградта асарагдаа.

Уранзурагшад Рылов, Владимиров, Серов, Кузнецов гэгшэдэй зурагууд, олон тоото документнүүд, «Искра», «Вперед» гэжэ газетэнүүд, номууд ба Владимир Ильичын өөрынь эд зөөринүүд асарагдаба.

Музей филиал соо тэдэ асарагдаһан үнэтэ зүйлнүүдые харалга ба экспонадта зорюулан бэлэдхэл эхилээ. (ТАСС).

Одессэдэ город хоорондын телефоной станци хүдэлмэриилжэ захалаа

Одессидэ шэнээр баригдаһан ба зохёогдоһон город хоорондын телефонно станци ашаглалгада үгтөөд хүдэлмэриилжэ захалаа. Орёо онһон аппаратурын зарим хубиинь хэлхээ холбоошод өөһэдөө трофейнэ юумэнүүдһээ хэһэн байха юм. Энэ шэнэ түхеэрэлгэ болбол Москва, Киев болон ондоошье городуудтай Одессын холбоое ехэхэнээр һайжаруулха байна. (ТАСС).

МАРТЫН **2-то**

БУРЯТ-МОНГОЛЫЕ

сагаангвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ой гүйсэхэнь

Эрхим амжалтануудаар угтая!

Түсэбөө 105 процент дүүргэхэ гэбэ

Улан-Удын судна заhабарилгын заводой бүхы цехүүдээр олон тоото хүдэлмэришэдэй хабсадалгатай митингнүүд үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрээ республикын правительствын ба партиин обкомой хандалгабэшэгые зүбшэн хэлсэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр бүхы заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон албахаагшадай митинг болод, иимэ уялгануудые абабад: судна заhабарилха хүдэлмэриие зохёогдоһон графигай ёһоор ябуулха, энэ хүдэлмэриие Наркомречфлодой үгэһэн болзорһоо 5 үдэр урид дүүргэхэ; январь һарынгаа үйлэдбэриин түсэбые эрхим һайн шанартайгаар 105 процент дүүргэхэ, бүтээн гаргаһан продукциингаа үнэ сэнгые 3 процент доошолуулха, ажалай үндэр бүтээсэ түйлаха ябадалые 3 процент дээшэлүүлхэ ба хүдэлмэришэн бүхэн һарынгаа түсэбые 140 процентһээ доошо бэшэ дүүргэхэ. Мүн январь ба февраль һаранууд соо 10 процент түлишэ арбилха гэхэ мэтын уялганууды абабад.

Мүнөө социалистическэ мүрысөөнэй долгин заводой коллективүү дээрүшөө үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Профсоюзно-комсомольско санын урилдаан

ВЦСПС-эй секретариат ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй бюро болбол Улаан Армиин 27-дохи ойдо зорюулһан профсоюзно-комсомольско санын урилдаае 1945 оной февралиин 18-һаа 25 хүртэр үнгэргэхөөр шиидхэбэ. (ТАСС).

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Нүхэр СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайшаай фронтнууд дээрэ Улаан Армиингаа героическа амжалтануудаар зоригжоһон бэлэдхэлэй Наркомадай республикын ба аймагуудай түлөөлэгшэнэрэй управлениинүүдэй хүдэлмэришэд ба албахаагшад манай инаг һайхан Эсэгэ ороной бэеэ даанги байлгалда добтолжо орэһон зэбүүн мууһай дайсаниие эсэслэн диилэхэ сагые ойртуулхын түлөө оролдожо, хүдөө ажалай продуктнуудые ба түүхэй эд гүрэндэ тушааха уялгануудые дүүргэхэ талаар уһаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилжэ, зуун дала мянган түхэриг өөһэдынгөө нөөсэлгэһөө суглуулжа Гүрэнэй банкда тушааба. Манай энэ бэлэг хүлеэжэ абаад, «Бурят-Монголой Уполнаркомзаг» гэжэ самолёт байгуулгада зорюулхые хүсэнэбди.

Сталинска бүргэдэй жолоодоһон дайшалхы машина фашистска арьяатанда үхэл асаржа ябаг лэ.

Манай инаг һайхан Эсэгэ оронние алдаршуулжа, СССР-эй арадуудые жаргуулжа ба баярлуулжа олон жэлдэ хүнгэн һайн элүүр мэндэ ябахыетнай Танда, Иосиф Виссарионович, хүсэнэбди.

Бурят-Монгол АССР-эй уполнаркомзаг СКУНЕВ.
Парторганизациин секретарь ХАРДАЕВ.
Местнэ комитедэй түрүүлэгшэ БЕРЛОВ.
Мухаршэбэрэй аймагай уполнаркомзаг АЮШЕЕВ.
Закаменэй аймагай уполнаркомзаг БАРЛУКОВ.
Хоринин аймагай уполнаркомзаг НИКОЛАЕВ.
Түнхэнэй аймагай уполнаркомзаг КРУТИКОВ.

Бурят-Монгол АССР эй Уполнаркомзаг нүхэр ОКУНЕВТО
Парторганизациин секретарь нүхэр ХАРДАЕВТА
Местнэ Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр БЕРЛОВТО
Мухаршэбэрэй аймагай Уполнаркомзаг нүхэр АЮШЕЕВТЭ
Закаменэй аймагай Уполнаркомзаг нүхэр БАРЛУКОВТО
Хоринин аймагай Уполнаркомзаг нүхэр НИКОЛАЕВТА
Түнхэнэй аймагай Уполнаркомзаг нүхэр КРУТИКОВТО

«Бурят-Монголой Уполнаркомзаг» гэжэ самолёт байгуулгада 170 мянган түхэриг суглуулһан бэлэдхэлэй Наркомадай Бурят-Монгол республикын ба аймагуудай түлөөлэгшэнэрэй управлениинүүдэй эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадта минии ахадуугэй амаршалга ба Улаан Армиин баясхалан хүргэхые гуйнаб.

И. СТАЛИН.

Оборонын Комитедэй даалгабари болзор соонь дүүргэбэ

Товарна вагон заһабарилдаг цехын коллективайхид декабрь һара соо социалистическэ мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар оролсожо ажал хүдэлмэрээ улам һөөрынь һайжаруулаа. Энэ цехтэ даалгабарита нормоһо дүүргэдэггүй участок гэжэ үгы болоһон ба ажал хүдэлмэриин халаан ба сүүдхылгэ графигай ёһоор ябуулагдадаг болоо.

Декабрь соо энэ цех 85 вагон заһабарилха гэһэн Гүрэнэй Оборонын Комитедэй даалгабари нэрэ түрэтэйгөөр дүүргэбэ.

Сталинска вахтада жагсажа түрүү стахановецууд ажал дээрэ үлүгэр жэшээ боломоор хүдэлмэрилжэ бага бэшэ амжалтануудые туйлабад. Партиин член нүхэр Сытник гэгшын клепальщигуудай бригада һайнаар хүдэлмэрилжэ һарынгаа түсэб эрхим шанартайгаар дүүргээ. Бригадын түрүүшүүл клепальщитууд нүхэд Кулик, Шанаев ба бусад нормонуудаа 180—200 процент хүртэр дүүргэнэд. Түмэршэ дархан нүхэр Пашков мүн энэ бригадада туһалжа зуураа даалгабарита нормоё 180 процент хүргэдэг байха юм.

Мүнөө түс цехын коллективэйхид Бурят-Монголые сагаан гвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойн үдэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үдэр бүри, час бүхэндэ ажалай фронт дээрэ илалта шэрэлсэжэ байнад.

В. НОВОЗКОВ.

Югославиин басагад-партизанууд.
В. Ешуринай фото (ТАСС-эй фотохроника).

Партийна ажабайдал

Городой партийна активай суглаан

Урждэр, Советүүдэй 1-дэхи Байшангай Сталинска зал соо Улан-Удэ городой партийна активай суглаан болоно, тэрээн дээрэ ВКП(б)-гэй горкомой секретарь нүхэр М. З. Браудын «Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ой гүйсэхэнэй дашарамда городой ажаүйлэдбэринин предприятинуудаар социалистическэ мүрысөөн эмхидхэхэ тухай» элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

—Республикын правительство болон партиин обкомой хандалга бэшэгэй харюуда городой ажаүйлэдбэринин предприятинуудай коллективууд ажал хүдэлмэрээ һайжаруулжа, түүхэтэ ойе угтахын зорилготойгоор тодорхой уялгануудые абаба. Социалистическэ уялгануудые абаха гэшэ тон хүндэтэй ба харюусалгатай хэрэг гэшэ. Зүгөөр, энэ уялгануудаа дүүргэлтэ болгохо үшөө харюусалгатай байна. Тиимэһээ абаһан уялгануудаа амаараа бэшэ, стахановска ажалаар бэелүүлхэ коллектив бүхэнэй, тэдэнэй членүүд бүхэнэй арюун нангин хэрэг болоно,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Нүхэр Браудын элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэнүүд болоо. Улан-Удын станциин Депогой начальник нүхэр Воронин болбол депогойнгоо түрүү стахановецуудай социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһан баян дүй дүршэл ба үйлэдбэринингөө программые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухайгаа хэлэхэ зуураа, Улан-Удын ПВРЗ-гэй зарим цехүүдэй дутуу дунда зүйлнүүдые шүүмжэлбэ.

—Үнгэрэгшэ жэлдэ манай комбинат үйлэдбэринингөө программые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ һэн. Энэ хадаа бидэнэрэй коллективэйнгээ дунда ниитэ-олгуулалмжын хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулһаниие гэршэлнэ,—гэжэ Хлебозаводой директор нүхэр Воробьев мэдүүлбэ. Энэ коллективэйхид үйлэдбэринингөө түсэбые 105 процент эрхим һайн шанартайгаар дүүргэжэ түүхэтэ ойе угтахаар уялгануудые абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ байха юм.

ПВРЗ-гэй вагонно комбинадай партийна эхин организациин секретарь нүхэр Навознов коммунистнуудайнгаа ажаүйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэнүүдээ шэшээтэ һайнаар дүүргэжэ байһые баримтануудтушаа партийна активай суглаан дээрэ хэлэбэ. Энэ комбинат болбол үнгэрэгшэ жэлэй декабрь соо 85 вагон заһабарилха байһан аад, 86 вагон һайн шанартайгаар заһабариһан байгаа. Иимэ амжалтые өдэнэр имагта мүрысөөнэй долгиие бадаруулжа туйлаһан байна.

Партийна активай суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд гэбэл: нүхэр Востоков (Суднозаһабарилтын заводэй начальник), нүхэр Едиповович (Госбанкын эрхил…), Верепейников («Сигнал» га… редактор), Карасёв (Ма… комбинадай главна инже…), Файнблит (Мелькомбинат), …рокий (ПВРЗ), Шварц (…), Прокопьев директортэй … парткомой секретарь), М… (Лесозаводой директор), Ку… (ВКП(б)-гэй обкомой секрета…) ажаүйлэдбэринин талаар орло…

Һүүлээрынь БМАССР-эй …дай Комиссарнарай Советэ… түрүүлэгшэ нүхэр С. М. И… дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, …ской партийна организациин… дэнэй членүүдэй дайшалхы… рилгонууд тушаа тогтожо ха…

—Городой олонхи ажаүйл… рини предприятинууд Эхэ … дэо ба Улаан Армидаа … хэрэгтэй продукциине хангал… гөөр гаргажа байна. Зарим … приятинуудай хүтэлбэрил… өөһэдынгөө хангалтагүй хүн… риие имагта үбэлэй … хүйтэндэ тохохо гэжэ эрмэл… байна. Энэнь хэндэ хэрэгтэй… шэб? Манай ажаүйлэдб… предприятинууд үйлэдбэрин… программые холо үлүүлэн … гэжэ, түүхэтэ ойе угтаха … арга-боломжотой. Эгээл ним… мүрысөө үргэнөөр ябуулжа, …алтануудые туйлахын т… тэмсэхэ ёһотойбди,—гэжэ н… Иванов хэлэбэ.

Партийна активай суг… болбол зүбшэн хэлсэһэн аст… лаараа дэлгэрэнгы шиидх… баталан абба.

Агитационно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана

Хэжэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозэй партийна эхин организациин членүүд дайн сэрэгэй үедэ эрэгтэй эмэгтэй колхозниигуудайнгаа дунда партийно-политическа ба ниитэ-олгуулалмжын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. Иимэ шухала хүдэлмэриие һайнаар хэхэнэйнь ашаар түс колхоздо ажахын ба политическа удхашанартай кампаниинууд саг болзор соогоо дүүргэгдэдэг болоо.

Түс партийна эхин организациин дэргэдэ 15 агитаторнуудһаа бүридэһэн агитколлектив бии юм. Тэдэ эдэнэрэй 7 агитаторнуудынь имагта малшадай дунда ниитэ-олгуулалмжын хүдэлмэри ябуулдаг байна. Партийна организаци болбол агитатор бүхэнэй хэһэн хүдэлмэриие 10 үдэр үнгэрхэ бүри шалгажа үзэнэ зуураа тэдэнэртэй мүнөө үеын ор шон байдал тухай асуудалаар семинар үнгэргэдэг болобо.

Эндэхи агитаторнууд өөһэдынгөө хүндэтэ үүргэнүүдые дүүргэхэдээ центральна болон областной газетэнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Энэ колхозойхид хамта дээрэ 50 хэһэг «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ 3 хэһэг «Бурят-Монгольская Правда» газетэ абажа, тэдэнээ колхозойнгоо бүхы һалбаринууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байдаг членүүдтэ хубаарилжа үгэдэг заншалтай. Колхозой центртэ болон полевой стануудууд дээрэ, мүн малай тэмэ фермэнүүд дээрэ газетнэ витринэ эмхидхэгдэбэ.

«Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажалые улам саашань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй тогтоолые эндэхи колхозниигууд угаа хүндэтэйгөөр угтаха зуураа тэрэнэй харюуда тодорхой уялгануудые абаһан байгаа. Эндэ агитаторнуудай хэһэн ашагтай үрэтэй хүдэлмэринүүдые тэмдэглэх хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, агитаторнууд энэ түүхэтэ тогтоолтой колхозниигууд бүхэнөө һайнаар танилсуулһан байгаа.

Малшадай дунда газетэ болон журналнуудые гансахан уншаад эдэ агитаторнууд хүдэлмэрээ хизаарладаггүй, харин Совинформбюрогой мэдээсэлнүүд болон гадаадын һониин тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тэрээнһээ гадна, гүүртэнүүд бүхэндэ дайшалхы хуудаһануудые ба ханын газетэнүүд гаргагдадаг болонхой.

ВКП(б)-гэй член, колхозой правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Жамсаранов агитационно хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаададаг юм. Газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдоһон Союзай ба республикын суута малшадай түрүү дүй дүршэл тушаа тон һонирхолтойгоор малшадта хөөрэжэ үгэдэг юм. Тиимэһээ малшад хадаа нүхэр Жамсарановай хөөрэлдөөе угаа анхаралтайгаар ба хүндэлжэ шагнадаг байна. Мүн тэрэшэлэн агитаторнууд нүхэд Бадмаева, Жамбалдоржиева ба бусад энэ шухала хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаададаг байха юм.

Агитационно хүдэлмэриие иигэжэ үргэнөөр ябуулһанай ашаар Кировэй нэрэмжэтэ колхоз болбол малажал үсхэбэрилхэ… рэнэй түсэбые бүхы түрэлөөр… үлүүлэн дүүргэһэнэй гадна, … тэжээл гамтайгаар гаргаша… байна. Гүрэндэ тушааха … ажалай продуктые үлүү… дүүргээ. Жэшээлхэдэ, мяха … шалгын түсэб 226 проце… эрынээ—100 процент, үндэгэ… шалга—213 процент дүүргэ… һэн байна. Түс колхозой мал… тай дунда стахановецуудай … үлэрһөө үдэр бүри олош… Мал ажал дээрэ эршэм… шангаар хүдэлмэрилһэнэй… түлөө нэмэлтэ түлбэри аб… колхозниигууд яһала олон. …шэнь, хонишон нүхэр Бу… —14 толгой хурьга, Ринчин… живев 7 толгой хурьга нэмэ… түлбэри болгон абаха болоб…

Мүнөө аймагай колхозу… Бурят-Монголые сагаангва… цүүд ба интервентнүүдһээ… лөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй… угтаа тэхэн социалистическа… рысөөн үргэн далайсатай… дэлгэрүүлэгджэ байна. Тиим… эндэхи агитаторнууд туйла… амжалтануудаараа һана… амарлангүй, социалистичес… мүрысөөнэй долгиие шэнэ … тэйгээр дэлгэрүүлжэ, малша… абаһан уялгануудаа дүүргэхэ… рагтэнь тодорхой туһала… узүүлхэ үүргэтэй болоно.

Энэ агитколлективэй т… агитаторнуудай дүй дүршэ… аймагай бусад агитколлектив… эй агитаторнуудай халан… бэзэ гэжэ найдагдала.

Г. ТУРТУЕ…

Бурят-Монголые сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойдо угтамжа

[Т]рактор машинаая түргэн заһабарилая!

[...]э бригаданууд [э]рхимлэнхэй

[...]Брянска машинно-трактор[...]анциин заһабарилагшадай [...] социалистическэ мүры [...] Тимофей Шигинэй хүтэл[...]г түрүү бригада эрхим [...] Энэ бригадын члэнүүд [...]оной декабрь соо 3 трак[...]гэ сеялкэ, культиватор, 4 [...]йн шанартайгаар заһаба [...] байна. Бригадын члэнүү [...]нхид үдэрэйнгөө нормо[...]е үргэлжэ үлүүлэн дүүргэ[...]юнхой.

[...]алэн Сысой Жерлов гэг[...] хүтэлбэрилдэг тракторна[...]н заһабарилагшад МТС [...]үрүү һууринуудай нэгые [...]ябана. Тус бригадынхид [...]квартал соо 3 трактор, [...]атор, 3 плуг заһабарил[...]рафигаа амжалтатайгаар [...] Элэнэр түсэбһөө гадуур [...] нэгэ борнэй заһабарил[...]йна.

[...]олотовой нэрэмжэтэ кол[...]үдэлмэрилдэг нүхэр Батуе[...]галын члэнүүд гурбан [...] бэлэн болгоод, дүрбэдэ[...]абарилжа дүүргэхээ бай[...].

[...]сосхи мүрысөөндэ эрхим[...]дэ бригадын члэнүүд [...]нголые сагаангвардеецүүд [...]нтервентнүүдһээ сүлөөл[...]рһөө хойшо 25 жэлэй [...]уулан трактор болон хү[...]ай машина зэмсэгүүдэй [...]лгын жэлэй түсэбүүдые [...]онь урид, эрхим шанар[...] дүүргэхэ социалистичес[...]лпуудые абажа ажалаа [...]ангадхаба.

Заһабарилагшадай мүрысөөн

Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд болон интервентнүүдһээ сүлөөлһэн үдэрһөө хойшо 25 жэлэй ойн үдэрые угтуулан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум, БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй Обкомой хандалгые зүбшэн хэлсэжэ һайшааһан Хориин машинно-тракторна станциин заһабарилагшад трактор болон хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй жэлэй заһабарилга марта 1 хүртэр дүүргэхэ, энэ болзор хүртэр 60 тонно горючи зөөхэ, техническэ һуралсал нээхэ, түрүү трактористнуудта зорюулан стахановска обед эмхидхэхэ, электрическэ гэрэлээ һэргээн бодхоохо гэхэ мэтын уялга абаһан юм.

Тиитээд, МТС-эй бүхы заһабарилагшад абаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ, алдарта ойн үдэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө ажалайнгаа бүтээсэ болон шанарые нилээдгүй дээшэлүүлжэ байна. 4-дэхи квартал соо трактор заһабарилха түсэбөө 120 процент дүүргэһэн Даниил Ситниковай бригада һаянай темпээ улам шангадхажа, МТС-эй дирекци болон парторганизациингаа дамжуулгын Улаан туг бүри бүхэжүүлжэ байха юм. Мүн нүхэд Цуриков, Жабон гэгшэдэй бригадын трактористнууд 4-дэхи кварталай түсэб 100 гаран процент дүүргэжэ, түрүү һууринуудые эзэлэнхэй. Мүнөө эдэнэр ойн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө үдэр һунигүй заһабарилжа байһаар.

Мүрысөөнэй эршын шэнээр шангадаһан эдэ үдэрнүүдтэ МТС эй слесарь Боргол Модонов хоёр гурбан хүнэй оронд хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Жалсан Гомбоевой хүтэлбэрилдэг поршневой группынхид үдэрэйнгөө нормо 300 процент хүртэр дүүргэдэг болоо. Мүнөө нүхэр Гомбоев МТС-эй машинно-тракторна мастерскойе даагшаар дэбжүүлэгдээд байна.

Тэрэшэлэн түмэршэ дархан Садовский, балташан Ринчинов гэгшэд үргэлжэ үндэр бүтээсэнүүдые түйлана. Мүн токарь Сергеев, заһабарилагшад Пимаев, Цыденов ба бусад үдэрэйнгөө нормонуудые 150—200 процент хүртэр дүүргэнэд.

Энэ мэтын үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлажа байһан заһабарилагшад МТС-тэ үдэр бүри олошоржо байна.

И. ДАЛБАЕВ, МТС-эй директор

Тарилгада бэлэдхэлээ таһалдуулна

Үндэр ургаса хуряаха хэрэгтэ Яруунын түрүү колхозууд яһала һайнаар оролсожо байна. Теэд, Эгэтын сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гомбоев, парторганизациинь секретарь нүхэр Цыбиков) энэ шухала хүдэлмэриие болошогүйгөөр таһалдуулжа хамагай хойно шэрэгдэһээр. Хааһан үрһэеэ сэбэрлэжэ дүүргээдүй байна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, нёдондо жэлэй ургасын таряа сохилгые аяар мүнөө хүртэр дүүргэнгүй побшоржо байһанһаа болоно. Мүн агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа арайхан арбаад гектарта саһа тогтооһон, хэдэн тэргэ наг шэбхэ гаргаһан байха юм.

Тарилгада ябаха хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые һаяхан болтор эхилээдүй байба. Тарилгада бэлэдхэлэй шиидхэхы үдэрнүүдэй үнгэржэ байбашье, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд нимэ задагай зайдан һуужа байһан аад, дутуунуудаа усадхаха хэмжээнүүдые абахагүйнь гайхалтай.

Тохёолдоод байһан ехэхэн дутуугаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхахын түлөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон бүхы колхозникүүд эрид шанга хэмжээ абаха сагынь ерээ. Тиигээгүй һаа тарилгада бэлэдхэлые һаатуулһан гэмтэ ябадалаа Эхэ оронойнгоо урда шангаар харюусаха байна.

Тохёолдоод байһан эдэ дутуунуудаа һаяар усадхажа шадаха хүдэлмэришэ хүсэн болон мори унаа эндэ ядамаргүй бии. Тиимэ тулада Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд болон интервентнүүдһээ сүлөөлһэн үдэрһөө хойшо 25 жэлэй ойн урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэржэ байгаа энэ үедэ тус артелиин үнэн сэхэ члэнүүд тарилгада бэлэдхэлэйнгээ хамаг дутууе усадхаха хэрэгтэ хамсыгаа шамажа оролсон түрүүшүүлтэй зэргэшэхын түлөө шангаар тэмсэхэ уялгатай. Тэрэшэлэн Яруунада тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие пимэрхүүгээр таһалдуулжа байһан колхозууд үсөөн бэшэ бии. Тэдэнэр хүрэнгэ хааха, сэбэрлэхэ, поли дээрэ саһа тогтоохо, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулха, наг шэбхэ шэрэхэ шухала хүдэлмэринүүдые болошогүйгөөр унжагайруулна. Эндэхи зарим колхозууд тарилгада ябаха мори унаагаа маяүүлха тушаа мүнөө хүртэ[...] оролдоогүй байһаар.

Эдэ колхозуудаар социалистическэ мүрысөөн хүсэд дэлгэрүүлэгдээгүй, колхозникуудай ажалай бүтээсэ үндэр сэгнэлтэ абажа шадахаар бэшэ байна.

Н. КОДУНСКАЯ.

Хуурмаг мэдээ хүргэнэ

Зэдын зарим колхозууд агротехникын эрилтые хүсэд харюулнагүй. Поли дээрэ саһа тогтоохо, наг шэбхэ шэрэхэ, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулха эгээл һайн хаһын үнгэржэ байһан болобошье, эндэхи олон колхозууд энэ гэхэ хүдэлмэри хээгүй байха юм.

Дээдо-Бургалтайн сомоной Карл Марксын, Буденнын, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд поли дээгүүрээ арбаадхан тэргэ наг шэбхэ гаргаһан аад, тэрэнээ хэдэн зуунда тоолоожо А30 доошо дамжуулһан хуурмаг мэдээ хүргэһэн байна.

Тэрэшэлэн «Красный Восток», «Авангард», Котовскиин, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые хангалтагүйгөөр үнгэргэнэ. Эдэ колхозууд мэнэ һая болтор поли дээгүүрээ саһа тогтоожо эхилээдүй зандаа байба. Мүн дурсагдагша колхозууд агротехникын он доошье эрилтэнүүдые хүсэд дүүргэнэгүй. Поли дээрэ наг шэбхэ шэрэлгэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулга гэхэ мэтын хүдэлмэри энээрүү хангалтагүй.

Агротехникын бүхы эрилтэнүүдые заабариин ёһоор бэелүүлжэ, үндэр баян ургаса хуряаха ябадал колхозник бүхэнэй арюун уялга мүн. Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд болон интервентнүүдһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө республикын бүхы ажалшадай унаһан малгайгаа абангүй хүдэлмэрилжэ байгаа мүнөө үедэ тарилгада бэлэдхэлэй шухала хүдэлмэриие таһалдуулжа байһан Зэдын зарим колхозууд алдуугаа түргэн заһаха зэргэтэй.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Специалистын зүбшэл

Түрэхэ үнеэдые зүбөөр харууһалха

[...] энхэ түл абаха гээшэ [...]еэ зүбөөр харууһалһан, [...]һэн дээрэһээ болдог бай[...] үедэнь малда шэмэтэй [...]жээл үгэхэ хэрэгтэй. [...]алэб үбшэндэ тэсэхээр [...]ухэжэдэг юм. Муугаар [...] тугаллаха үнеэд өөрын [...]н хамаг шэмэтэ запасые [...]ө ургалтада гаргашалха [...]болжо өөрөө туража [...]г байна. Муугаар эдээ[...]һэн түрэхэ үнеэд түрэ[...] урда тээ заримдаа хэб[...]болошогог юм.

[...] республикын зарим мал[...] фермэнүүдэй хүдэлмэ[...]актикые харахада түрэхэ [...]арууһан хангалтагүйгөөр [...]а гэжэ хэлэмээр байна. [...]гдалынь хэдаа түрэхэ [...]үсэд һайнаар эдеэлүүлэг[...], онсо һайнаар харуу[...]алтгүй байха юм. Үнеэд [...]а сагаа тулатараа бүхы [...]алтаяа хамта байдаг, [...] тугаллахынгаа урда [...] түрэлгын байрада оруу[...] ушарнууд үзэгдэнэ. [...]адал заримдаа үнеэдые [...]болгодог гү, али тугал [...]г юм. Түрэхэ үнеэнэй [...]нь рацион шанар һайн[...]дэнь шэлгэсэтэй белок, витаминтай байха ёһотой. Хотодонь һайнаар бэлбэсордог һайн шанартай үбһэ, шэмэтэ тэжээл, мүн тэрэшэлэн холимог концентрированна тэжээлээр түрэхэ үнеэдые үдэр бүри эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тэжээлэй шанарта онсо анхарал табиха шухала. Бурьтиһан, үжэһэн үбһөөр, гутаһан, хүлдэһэн корнеплодоор түрэхэ үнеэ тэжээжэ болохогүй. Иимэ тэжээл дээрэһээ гэдэһээ үбдэхэ доторюо хүдхаха, мүн энээн дээрэһээ болжо түлөө гэмтээхэ гү, али үхэһэн түл гаргажа болохо байна. Түрэхэ болоһонһоонь хойшо хоёрдохи хахадтань үнеэдые илангаяа болгоомжотойгоор эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Энэ үедэ шанар муутай тэжээл ехээр эдюулхэ, дан хүйтэн уһа уулгажа үнеэнэй хэто хэтэрхэй ехээр дүүргэжэ болохогүй.

Үнеэдые витаминаар эдеэлүүлхэ ябадалда онсо анхарал табиха хэрэгтэй. Тэжээлдэ витаминай, илангаяа «А» гэдэг витаминай дутамаг дээрэһээ тугаллаһанайнь һүүлдэ үнеэнэй ууранг шанар муутай байдаг юм. Тиимэһээ нарай тугал элүүр бэетэйгээр ехэ болгоходо туһа багатай байдаг. Витамин «А» гээшэ гол түлэб ногоон үбһэндэ байдаг юм. Иимэ дээрэһээ зунай үедэ хуряаһан витаминнэ үбһэеэ колхозууд ходоодоо түрэхэ үнеэндэ эдюулжэ байха ёһотой.

Мүн тэрэшэлэн морковьто витамин «А» ехэ байдаг юм. Түрүү һүнэй-товарна фермэнүүд түрэхэ үнеэдээ шэмэтэ тэжээл болохо морковёор тэжээдэг байна. Витаминнэ тэжээлэй дутамаг дээрэһээ залуу малнууд рахит үбшэнтэй болжо тажаардат, ехэ болонгүй үошэлдэг, үхэлэг байна. Үнеэдээ түрэхэ болоһон түрүүшын хахадта витаминнэ тэжээл болгон силос эдюулхэдэ һайн. Тиихэдээ үжэжэ гутаһан силос үгэжэ болохогүй.

Үнеэдые ямаршье үнэргүй сэбэр уһаар суулхэдээ 3 дахинһаа үсөөн бэшэ уһалха хэрэгтэй. Үбэлэй сагта малай байра соо бочкотой уһа табижа тэрээгээрээ уһалха хэрэгтэй. Түрэхэ үнеэдые илангаяа ехэ хээлитэй болоод байхадань хамтын уһалууриин газар тээшэ абаашажа уһадхагүй.

Түрэхынгөө урда тээ һайнаар харууһалагдаһан үнеэнэй хүндынь шэгнүүр шэргээд байһан үедөө 60—80 килограмм нэмэдэг. Мүн шэргэхэ бэлзорынь үсөөн хоног соо байдаг. Үбэлэй сагта һүрэгһөөн амяраа хорёо соо дурандаа табигдаха ёһотой. Зунай үедэ малай байрада ойро һайн бэлшээридэ адуулаглаха зэргэтэй. Үнеэдые сэбэрээр байлгаха ябадалда шухала анхарал табиха хэрэгтэй. Малай байрада саг үргэлжэ сэбэр шэнэ агаар орожо байха ёһотой. Малые зүбөөр харууһалхын шухала нүхэсэлынь зөөлэн, хуурай элбэг дэбисхэр болохо юм.

Түрэхэ үнеэдые тугаллахынь урда тээ 7—10 үдэр урид түрэлгын байрада оруулха хэрэгтэй. Энэ үедэнь үнеэдые саг үргэлжэ ажаглан хаража байха шухала. Түрэлгын байрада үнеэдые оруулхынгаа урда тээ хойто бэеыень болон түрүүень зоовстеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй заабариин ёһоор угааха хэрэгтэй. Түрэлгын байрые сэбэрээр байлгаха — онтоо хүнүүдые тэндэ оруулхагүй ёһотой.

Түрэхэ үнеэдые зүбөөр харууһалха, тэжээхэ ябадал залуу малые элүүр энхээр түлжүүлхэ, адуу малай тоо толгойе эдэшоруулха үнеэдэй ашаг шэмэ үтэлгые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл мүн.

Б. ФОМИН,
БАССР-эй Наркомзэмэй главна зоотехник.

А. Жамбалон

МҮНХЫН ЗАМ

(Рассказ)

I

Тэндэ, сонхын хажууда абяатүй болошоюд hyyhан ахалагша сержант Федор Степанович hуурихаа үндыжэ сонхоор харахаһанай удаа.

—нүхэд, Никитин ерэбэ,—гэжэрхёод, hуудалаа заhажа үүдэн тээшэ хараад нэгэ юумэ хүлеэhэндэл гэтэшэнэ. Тэрэ зуура үүдэн нээгдэжэ газаахаа боолтотой газетэ бэшэгүүдые бариhан нэгэ омог янзын улаанармеец орожо ерэнэ.

Энэ үедэ үнинhөө хойшо бэшэг лэ хүлеэжэ ядажа, хүбүүдэй бэшэг уншаха хүхилдэхые хараад hуудаг номхон зантай Мүнхэ мүнөө, юунhээ болобэб, зонуудаар адли түрилдэн оэголгдоhон нэрэ бүхэнииё шагнаархан зогсожэ байба.

Бэшэгүүдээ тараажа дүүргээд мүнөө бэшэг зөөгшэ бага миhалзан кармангаа hуулиха зуураа Мүнхэ тээшэ хандажа,

—нүхэр Будаевич, шамда үнэтэй бэшэг,—гээд хэдэн маркануудые няамал тэбхэр конверттэй бэшэг гаргажа hарбайба. Мүнхэ даб гэжэ тэрэ бэшэгыень абан сасуу газаа тээхи адресыень хараад орхимсоороо гансата хүхюун боложо, үлэ мэдэг миhалзан «инаг нүхэрни... Хайрата Дулмамни!.. Яагаашье hэнин бэшэг бэ гэжэ баярлаhанайнгаа ехэлэ үгмаг аман соогоо дуугаражархина. Иигэжэ байхыень обёоржорхёод байhан нүхэдынь бага энеэдэ гарган, «нүхэр Будаевич! hамганhаатнай ерээ бэшэ гү даа» гэлдэн тойрошэбод.

Удабашгүй, үнэтэй бэшэг задалалган болоходо бэшэг соohоо нэгэн уриган шарайтай сэбэрхэн эхэнэрэй зураг гаража ерэбэ.

—Яагаа арюухан эхэнэр бэ, үнэхөөрөө нюдэнэй сэсэгыень харамтай эхэнэр байна даа.

...Гэнтэ газаахаа орожо ерэhэн хүнэй бүдүүн дуун сонсожо, энэ hонирхолтой хүхюун хөөрэлдөөе таhалдуулба.

—Нүхэр Будаевич, таниие штаб дуудана, энэ дороо ерэхэ гэнэ...

Мүнхэ, уншаха гэжэ баряад байhан бэшэг ба басаганайнгаа hайхан зураг хоёрые ябуудаа кармандаа хэжэрхёод шамдуухан гаража ошобо.

Хэдэхэн минута саг үнгэрhэн хойно Мүнхэ капитанай урда зогсон, шухала даалгабари абажа байгаа hэн.

—Ехэ харюусалгатай хэрэг байна. Тиигэд,—гэжэ капитан үргэлжэлүүлнэ,—нарилжа ябахые захиха байнам. Энэ хэрэг лэбтай дүүргэжэ шадаха гэжэ hанаhан гула таниие эльгээхээр шиидээб, юун гэжэ hананат?

—Дүүргэхэб, заабол дүүргэхэб. нүхэр капитан!—Зай тиигэбэл таниа найданаб. Нүхэр Будаевич —гэжэ гарыень адхан мүрынь альгадаад. Мүнхын урдаhаа хаража түр зуураа зогсобо.

—Дүүргэхые зүбшөөгыт...

—Дүүргэгты...

Мүнхэ сабхинигаа hүсы дээрэ тоб байса эрьелдээд газаашаа гаршаба.

II

Нара ңаяхан орожо харанхы боложо байба. Энэ тэрэ бургааhа, хонхосог нүхэнүүдые зүбшан сагаан, Мүнхэ ехэл шамдуу гэшхэлнэ. Ошохо гэhэн газарынь ар баад модо шахуу байгаа. Бүhэндөө хоёр гранатануудые ба кинжалхутага хабшуулhан, баhа гартань шанга адхаатай буу ябана.

Иигэжэ ябахалаа тугаархана үдэр абаад уншажа урдөөгүй ор хишхиhон бэшэгээ hанажа, кармангаа hуулаад барижа үзэнэ. Тиигээд Дулмынгаа арюухан шарайе hанахадань, хажуудань зэргэлээд хамта алхалалдажа ябаhан шэнгеэр үзэгдэхэдэл гээд бүри зориг оруулhандал болоно.

Хаанашьеб, нэгэ хэды болоод лэ ехэ буунуудай дороhоо абажа буухиралдаха дуулдана. Баhа hүнинн харанхы соohо хабхара огторгойе хаха зүhэн зуралгажа үе үе ракетанууд тэhэрнэ.

Дайсанай хорожо байhан зүг тээшэ харахадань ямар нэгэн обёоргүй ехэ нүхэндэл харалжа нюргаруунь хүйтэ даагаад орхино. Хэршье аюултай хатуу замда зорижо ябабашье, нэгэнтэ бэшэ олон дахин ябаhанаа hанахадаа,—ябашье Дулматаяаб, ядаха бэлоо hаамни туhалхал—гэжэ бодохотойгоо бүри дорюун боложо алхалба.

Яба ябаhаар нэгэ бүүдэгэрхэн гэрэлээ дүтэлхэдөө нэгэ сонхотой гэртэ ойрюхон хүрэжэ ерэhэн байба. Ябадалаа аалидхажа на рилан, маряа маряаhаар, хашаагай углуу хэбэртэй, ошожо няалдашоод шагнаархан харааша лба. Тиижэ байтарынь аалихан ныр ныр ханяатаад нэгэ хүн гэрэй углуугай саанаhаа бии боложо саашаа наашаа алхалхань харагдаба. Дүтэ болохо'оо мүрэн дээрэхи бууень обоёржорхибо Зэргэлээд хэдэн гэрнүүдhээ бэшэ юуншье харагданагүй. Тэйроот абяа шэмээгүй... hэрюубтэр hэбшээн үлеэнэ.

Дайсанай тэрэ харуул бүри дүтэ дүтэхэн гэшхэлнэ.

Энэ үедэ Мүнхын зүрхэн луг луг сохилон зүрхэсэжэ ядаба хэбэртэй. Тэрэ харуул хүнэй баахан алад гархатай хамта гэнтэ, үнэгэнэй хулганада hүрэн бүүдаггал, hүг харайн аhажа, нэгэ гараараа абяа гархынь забдагүйгөөр амыень бүтүүлэн, нүгөө гартаа бэлэн ябаhан жадаараа далайжа hүгаруунь ябуулжа орхиходонь, hульмагад гэжэ хүүлитэй ноohондол унашаба. Иимэ нюуса алалсаанай боложо байhые энэ харанхы нойрто hүни хэн мэдэхэ бэлэй...

Саашаа маряан ошожо гэртэ дүтэлэн шэбэлээд hэмээхэн сонхоор харахадань, стол дээрэ нэгэ бүрүүлхэн лампа носожо байна. Тэрэ столой саана немецкэ обер-лейтенант карта тэмдэглэжэ байhанаа шуурд гэтэр нюhаяа ниигээд hуушана. Стол дээрэнь дүүрэтэр саарhа шэхээтэй сумкэ харагдана. Энэ үедэ—ямар аргаар энэ нохойе дороо даража аминиень таhалаад, тэрэ бүхы хэрэгүүдынь гартаа оруулжа ошохо ёhотойб—гэhэн түргэн бодол Мүнхын толгойдо сахилгаандал шууд ороодхиходонь, нэгэн ухаан олэжорхиhон янзатайгаар аалихан үүдэндэнь ошобо. Нэгэ гранатаяа бэлдэжэ барьяад үүдэ нээжэ орон сасуу гранатаяа далайhаар,—бү хүдэлэ—гэжэ аалихан захирба. Тэрэ немец ехэ сошожо нюдөө ехэ болгон бүлтыштэрөө хараад hархагашан hуурииhаан бэдошобо.

—Нагаангаа стол дээрэ таби, —гэжэ Мүнхэ бүри hэргылэн шэрүүнээр захирба. Иигэжэ дээрээ ортошоод Мүнхын хаанаhааншье, хайшаншье гээд орожо ерэhыень ойлгожо ядажа, яахаяашье мэдэхээ бэлижо мүрөө алдашоод байhан обер-лейтенант дуратай дурагүй нагаанаа стол дээрэ табиба.

—Столhоо холо боло,—гэжэ саашань бэлгоhоор даб гэжэ наганыень саб шүүрэн абхадань, мүнөө хүлзэшөөд зогсожо байhан немец даб гэжэ, Мүнхэ урдаhаань нагаанаарынь хоёр дахин удаа дараагаар буудажархиба. Буугай абяан пяд-пяд гэлдэжэ, «дайсад» гэжэ муухайгаар абяа гараад тэрэ немец түрд-тард гэhээр абяагүй боложо пол дээрэ тарайшаба.

Стол дээрэхи саарhатай сумкэ hуйбадаад, картыень hар hүр эбхэсэгээжэ карманруугаа түлхижэрхёод Мүнхын даб гэхынь тэндэ газаагуур шаг шууяан болэжо, үүдэн нээгдэшэбэ. Иимэ аюултай үе болхолоорынь хайшааншье гүйхэ мүрөө алдан тэбэдэжэ зуг татан байтараа гэнтэ сонхо тээшэ даб гээд сонхын рама сохижо hүршэбэ.

Энэ үедэ сонхын шэлнүүд жэнгирэлдээд, баhа буунууд hүрэжэ хүлдэнь халуу бусалшахадал гэшэбэ хэбэртэй. Мүнхэшье газаа ногоон дээгүүр мухаришаба. Унажа бодоhоор гранатаяа абажа hүла сонхоор гэр соо шэдэжэрхёод, хэды харайжа унан бодон саашаа харанхын обёороор үгы болошоходонь, хойнонь гэр соо гранатын тэhэрхэ, баhа хааяа буугай ташаганаха дуулдаhаар гээгдээ hэн.

III.

Энэ харанхы hүнинн нюргандa үсэд шанга зоритоор тэмсэлдэжэ үргэhэ нэйроошье мартажархиhан Мүнхэ гансал хүлэйнгөө үбшэндэ тэсэжэ ядан мүлхинэ. Тугаарай зэбүүн муухай дайта гэрhээ нилээд холохон ябашаhанаа hая мэдээндээ оруулхадань, гэрэл орожо зүүн урдаhаа бүрэг бараг гэhээр үүрэй толон сайража байhан үень байба. Мүлхижэ ябахань ехэ эсэбэритэй байба. Хүлэйнь яhан үрэмдэжэ байhандал хадхана, үбдэнэ. Хандирайнь яhа дайраhан байгаа ха. Хамаг орёолтэ үмдэнhөөнь hэрюун даагаад, барижа үзэхэдэнь шал нойтон байба. Обер-лейтенантhаа буляан абаhан документтэй сумкэ ба картаяа барижа үзөөд hанаагаа амаржа саашаа мүлхинэ.

...Гэнтэ хойнонь мүшэр hард гэхэдэл гээд нэгэ хүн ерэжэ аhашаба. Носолдоонэйнгоо забhарта харахадань ерьягар томо бэетэй немец хэрээгы мундуугаар аhалдана. Тэнсэлгүй хоёр хүсэн нэгээнэй хэбтэшэтэр носолдобо. Мүнхын тамир тэнхээнь дууhан гарашаhан байгаа. Хүлынь түлгаха аргагүйгөөр үбдэнэ. Яахашье аргагүй диилдэжэ тэрэ немецэй доронь орошобо. Тэрэ немец Мүнхын бахалуурта аhашсод аминиень хаажа эхилбэ. Мүнхэ хүдэлхэшье гээд ядана. Аминиинь хаагдахаа hанана. Иигэжэ амяа абажа ядажа алуулха үедөө хүрөөд байтарынь, гэнтэ үгэгэлдэрэйнь бэшэг, инаг нүхэрэйнь дүрсэ шарай, нүхэдынь hанаандань орходол лэбэ. Бүhэндэнь байhан кинжалынь гартань дайралдашаба. Еохэн гэжэ кинжалаа hуга татан бүхы байhан хүсөө зангидажа, дээрэhээ даруулжа хэбтэhэн немецэй дороhоонь бии шадалаараа хадхаба.

Амяа абажа бэеэ аршалбашье үндыхэ шадалгүй болошоод юушье ойлгохо мэдэрэлгүй хэбтээ бэлэй.

IV

Мүнхэ мэдээ ороходоо нэгэн ехэ hаруул гэрэлтэй таhаг соо яла сала сагаан хушалгатай түмэр орон дээрэ хэбтэбэ. Тойруулаад, харахадань сагаан халадтай шархатантууд, баhа хажуудань нэгэ залуухан доктор энеэбхилэн hууба. Хайшаншье гээд, хэдыдэшье эндэ эрошоhоноо бүришье hанажа ядажа, гайхаба. Үни удаан бүхэ нойроор унтаад hэриhэндэл бүрүүлээр үзэгдэбэ. Хүлэйнь үбшэн бараг болоhон янзатай.

—Ихэдэа хаана байнабиниб? Манайхид хааннаб? Сумкэтэй саарhан, карта хоёрни хаанаб, —гээд Мүнхын хэбтэрhээ болохоёо hанахадань хажуудань hуужа байтааша доктор h... хэбтүүлнэ.

—Аргалгын газарта ор... нат. Танай часть дайса... толго хээд баруун тээшэ... жэ намнан ошоо. Танай... ерэhэн дайсанай шухала... нүүд, түсэб, ба хэрэгү... мандиртнай баярлан аба... Гайхамшаг баатарлигаар... тиимэ ехэ туhа хээбш... Таниие нүхэдтнай хээрэ... жо асараа, тэд илаха... би талаантай хүн байгаа... Эрэлхэг зоригоор тэмсэжэ... дованиингаа шухала... риие дүүргэhэнэйтнай... эрдэн хайрада хүргэхэ... олгоо,—гээд доктор гар... хаба.

Тойроод алга ташалга... жэ сэдьхэл хүлэлжэ хү... бүхы таhаг доhолгобо.

Иимэ hонин үгэнүүдые... хадаа Мүнхын сээжэ со... гарашаhандал hаруул бо... үзэгдэжэ, юуншье гэхэе... жо ядан хэбтэри дээрэ... хараашална. Тойроод алы... шалдан байhан зонуудые... булта миhэрэлдэжэ, урин... тэн шарайгаар харалдан... дүүдэл үзэгдэбэ.

Мүнөө hонини дуулга... тор hарбагад гээд ... байhан тумбочка онгой... бэшэг абажа Мүнхэдэ... Мүнхын абаад харан ... үнөөхи уншажа урд... Дулма басаганай бэшэг, ... ёр байба. Энэ инаг дул... шэг барьяд нюдэндөө... эшо бадаран hуyhан Мү... даевич гэнтэ бэшэгтэй... дээшэнь үргэжэ энеэб... инагай хүсэн илаа,—гэ... хююн дуугаар огсом до... хэлэжэрхёод үлын, дээгүү... раад байтаа hэн.

Полевая почта 18062—Я.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, ТЕЛЕФОНЫ: ответ. редактора—23, АТС—180; зам. ответ. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отдел... партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00268. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж ...